

Euroopa arstid kogunesid Genfis

Indrek Oro – Eesti Arstide Liit

Indrek Oro

9.–10.11.2018 toimus Genfis sügisene Euroopa Arstide Alalise Komitee (CPME) sügiskoosolek, kus Eesti Arstide Liitu esindasid president dr Jaan Sütt ja Eesti delegatsiooni juht dr Indrek Oro. Koosoleku pidamise koha valikut mõjutas asjaolu, et CPME presidendi 3aastast perioodi lõpetav dr Jaques de Haller töötab Genfis perearstina. Just tema kutsus CPME korralistel 3-päevalistel kooskäimistel ellu lisaks töörühmade koosolekutele, volikogule ja peaassambleele uue suhtlusplatvormina presidentide ümarlaua. See annab enam võimalusi eri riikide arstide liitudel tuua esile kohalikke probleeme, milleks volikogul ja peaassambleel aega ei jätku. Tavapäraselt toimub reede hommikul lühike konverents mõnel kindlal teemal.

Presidentide ümarlauas tõi Poola Arstide Koja president prof Andrzej Matyja esile kolm olulist probleemi, millega arstide koda kokku puutub. Järjest kogub elanike hulgas hoogu vaksineerimisvastane liikumine. Ilmselt ei ole tegemist ainult Poolale omase probleemiga. Valitsus on pidanud vajalikuks lihtsustada diplomijärgset koolitust ning teha järeleandmisi nõudmistes nii, et muutuks kergemaks sisserännanud tohtrite tööle hakkamine. Arstide koda on mures ka muudatuste pärast õigusruumis, mis on nõrgestanud patsiendialaduse hoidmise kohustust ning tähendab tagasilööki patsiendiõigustes ja turvalisuses.

Austria Salzburgi Arstide Koja asepresident dr Jörg Hutter kandis ette, et Austria uue valitsuse esimene aasta lõppes põhjalike reformikavade esitlemisega. Eesmärk on muuta kogu arstiabi korraldust efektiivsemaks ja seeläbi hoida kokku 2023. aastaks 1 miljard eurot. Reformikava hulka kuulub ka arstitasude harmoneerimine. Näiteks Salzburgis on need olnud siiani Austria kõrgeimad.

Briti Arstide Liidu (BMA) delegatsiooni juht dr Terry John rääkis, et BMA jätkab siiani Brexiti mõjude analüüsi. Olgu märgitud, et BMA on alati olnud Brexiti vastu seoses selle mõjudega nii patsien-

tidele kui ka arstidele ja ta on ka tugev *Re-vote*'i (uue hääletuse) liikumise toetaja. BMA on mures, mis saab arstidiplomite vastastikusest tunnustamisest. Senistes läbirääkimistes on lubatud selles osas *status quo* säilimist. Britid jätkavad ka piiriülese arstiabi toetamist.

Iirimaa Arstide Liidu (IMO) endine president dr Ray Wally kinnitas, et IMO teeb koostööd BMAGA, et pehendada Brexiti tagajärgi. Ta andis ka teada, et Iirimaa jõustus lõpuks ka uus alkoholiseadus, mis seab märkimisväärsed piirangud alkoholi-kaubandusele ja -tarbimisele. Olgu öeldud, et Iirimaa on oma alkoholitarbimise näitajate poolest (11,5 liitrit absoluutset alkoholi aastas inimese kohta) Euroopas esirinnas.

Seekord oli konverentsil vaatluse all arstiabi osutamine ohu tingimustes (*healthcare in danger*). Aruteluringis osalesid Rahvusvahelise Punase Risti Komitee meditsiininõunik dr Erin Downey, Maailma Arstide Liidu president professor Leonid Eidelman ja Türgi Arstide Liidu esindaja, kes andsid vägagi hingemineva ülevaate probleemi olemusest konkreetsete näidete varal. On üldteada, et relvastatud konfliktides ei ole arstil moraalset õigust poolt valida ja ta peab abi osutama kõigile kannatanutele. Uuema aja sõjakolletes on sageli jälgitav meditsiiniteenistuse muutmine relvajõudude sihtmärgiks. Emotsionaalse pildimaterjali abil näidati, kuidas tulistatakse märgistatud kiirabibrigaade ja pommitatakse haiglaid. Kuid relvastatud konfliktiolukorras ei ole arstid löögi all üksnes lahinguväljal. Türgi valitsus on arreterinud 20 arstide liidu tegelast, kuna nendele on politsei (mitte kohus!) esitanud süüdistuse koostöös riigivastastega. Sarnaste politseiraportite tulemusel on hulgaliselt arste kaotanud õiguse töötada riiklikult rahastatud haiglates, nende väljastatud meditsiinilised dokumendid on kuulutatud kehtetuks. Olukorrale on reageerinud nii Maailma kui ka Euroopa Arstide Liit, esitades hukkamõistva pöördumise Türgi valitsuse poole. Professor Eidelman

juhtis tähelepanu, et Maailma Arstide Liit on välja töötanud relvastatud konfliktide ajal ja vägivalda tingimustes töötamise kohta tegutsemisjuhised.

Kuna Genfis asub Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) peakorter, oli CPME delegaate tulnud tervitama WHO peadirektori asetäitja dr Soumya Swaminathan. Lastepulmonoloogi taustaga suurepärase kõneleja meenutas, et käesoleval aastal tähistab WHO oma 70. aastapäeva. Ta juhtis tähelepanu sellele, et 21. sajandi suureks probleemiks on tõusnud arstiabi puudulik kättesaadavus. Eriti drastiline on olukord mustal mandril, kus valitseb puudus nii esmatasandi arstidest kui ka spetsialistidest. Selline olukord on põhjustanud tendentsi lahendada arstide puudust meditsiiniliste tegevuste delegerimisega vähem koolitatud (n-ö odavam haridusega) tegelastele. On küllalt näiteid, kus riikides on tegelema hakatud nn koolitusäriga. WHO hoiatab, et arstide koolitamisel ei tohi ühelgi tingimusel lõivu maksta koolitusprogrammidele esitatavate nõuete lõdvendamiseks. Ühe väljapääsuna sellisest keerulisest olukorrast võiks olla tänapäevase tehnoloogia edukas juurutamine, mis mõistagi eeldab heal tasemel koolitust. Head sünergiat võiks pakkuda ka digitaalse tehnoloogia kasutuselevõtt, mis aitaks kaasa tänapäevaste tõendus põhiste teadmiste juurutamisele.

CPME on teatavasti Euroopa riikide arstide liitude ja Euroopa valitsusväliste arstlike organisatsioonide katusorganisatsioon, mille eesmärk on tagada arstikoolituse nõuetekohasus ja parim arstiabi patsientidele Euroopas. Tinglikult võib seda pidada Euroopa arstide liiduks, mis erinevalt meie kutseliidust ei ole ametiühing. CPME tegevus on suunatud tervisepoliitika kujundamisele. Genfi üldkogul võeti vastu CPME poliitika alkoholimärgistamise kohta.

CPME alkoholimärgistamise uus poliitika kutsub Euroopa Komisjoni ja Euroopa kaasseadusandjaid üles laiendama alkoholsetele jookidele Euroopa Liidu määrust (1169/2011) toidualase teabe esitamise kohta tarbijatele. Pakendil peab olema teave koostisainete ja toiteväärtuste kohta. CPME toetab ka täiendava teabe kuvamist, näiteks allergeenid ja erinevad seaduslikud vanusepiirangud,

raseduse ajal joomine, joomine ja sõiduki juhtimine ning alkoholi võimalik seos vähktõve ja muude haigustega.

Peaassambleel täiendas CPME poliitikat pagulastest arstide lõimiseks nende riikide tervisesüsteemi, kuhu nad on siirdunud. Eri riikide arstlike ühenduste toetav roll võib aidata pagulasarstidel täita litsentsimismenetlusi ja jätkata oma kutsealast praktikat. Seda loomulikult kehtivate nõuete osas järeleandmisi tegemata. Nii pagulaslaagrites kui ka juba integreerunud pagulastel on õigus saada ravi kvalifitseeritud arstilt võrdsetel alustel teiste patsientidega.

CPME kiitis heaks avalduse, millega toetab vajadust muuta meditsiinilised uuringud euroopalikele põhimõtetele vastavaks. Uus poliitika kinnitab veel kord, et kvaliteetne haridus on kvaliteetse arstiabi alus. CPME rõhutab vajadust olla meditsiinilise hariduse korraldamisel innovaatiline, lähtudes kutsekvalifikatsioonide direktiivist 2005/36/EÜ. Samal ajal rõhutab uus poliitika ülikoolide taristu ning haridusprotsessi teooria ja praktika tasakaalu.

Lõppenud üldkogul valiti ka uus juhatuse. Aastast 2019 on CPME president professor Frank Ulrich Montgomery Saksamaalt. Ta on üks staažikamaid liikmeid praeguses arstide alalises komitees, kandnud nii asepresidendi kui ka laekuri kohustusi ja on olnud ka aastaid Saksa Arstide Koja president. Lisaks valiti veel 4 asepresidenti: dr Ray Walley Iirimaalt, dr Ole Johan Bakke Norrast, dr Christiaan Keijzer Hollandist ja dr Daiva Brogienė Leedust. Organisatsiooni laekuriks valiti Soomest dr Marjo Parkkila-Harju, kes on ka Soome Arstide Liidu president.

CPME üldkogu võttis rõõmuga vastu Eesti Arstide Liidu kutse korraldada 2021. aasta kevadkoosolekud Tallinnas. Teatavasti tähistab EAL sel aastal oma 100. aastapäeva.

CPME lahkuv president dr Jacques de Haller lausus lõpetuseks: „Tahaksin tänada kõiki CPME liikmeid nende aktiivse panuse eest CPME edukatesse koosolekutesse. Me ei nõustu sellega, et poliitiline rahulolu või kaubanduslik jõud määravad tervishoiupoliitika. Meie otsused näitavad, et Euroopa arstid on püüdnud kaitsta rahva tervist ja inimõigusi ning tagada kvaliteetseid tervishoiuteenuseid.“